

EXPUNERE DE MOTIVE

Rețeaua de localități din România, constituită din 263 orașe, din care 82 municipii și circa 13.000 sate, organizate în 2.685 comune, prezintă un spectru de mărimi și funcțiuni de mare varietate, de la capitala țării cu peste 2 milioane de locuitori și orașe mari având peste 300.000 de locuitori, până la sate cu mai puțin de 10 gospodării.

În cadrul rețelei de localități rolul determinant îl are rețeaua de localități urbane constituită din orașe și municipii. Populația urbană se ridică la 12,4 milioane persoane, reprezentând cca.55% din totalul populației țării (1.01.1998).

În spațiul rural, care cuprinde 90% din suprafața țării, comunele reprezintă unitățile administrativ-teritoriale de bază. Din punct de vedere al mărimii, predomină comunele având între 2 mii și 5 mii de locuitori (62% din numărul total).

În ceea ce privește satele, jumătate din numărul total al acestora sunt sate mici având o populație sub 1.000 locuitori, din care peste 10% sunt sate foarte mici, cu o populație mai mică de 100 locuitori. Mărimea medie a unui sat este de cca.800 locuitori.

Densitatea medie a localităților urbane este de 1,1 orașe/1000 km², iar a localităților rurale de cca.5,5 sate/100 km².

Analiza efectuată asupra localităților (cu ajutorul unui număr de circa 30 de indicatori de caracterizare a nivelului actual de

dezvoltare socio-economică și urbanistică) a scos la iveală numeroase probleme legate de asigurarea cu locuri de muncă și dotări publice, de gradul de confort al locuințelor și de nivelul de echipare edilitară, de degradarea continuă a factorilor de mediu și a peisajului natural.

Au fost remarcate diferențe considerabile între municipiile reședință de județ și restul orașelor și municipiilor și disparități de mare amplitudine între localitățile urbane și rurale.

Perturbațiile majore care s-au produs în spațiul rural în ultimele decenii au influențat nefavorabil toate componentele vieții economice și sociale. Consecința cea mai evidentă o reprezintă depopularea continuă a spațiului rural și îmbătrânirea accentuată a populației și a resurselor de muncă.

Localitățile rurale, în marea majoritate, înregistrează un nivel scăzut de dotare și echipare, iar accesul lor la dotări publice de importanță majoră este nesatisfăcător atât prin numărul de unități cât și prin starea clădirilor și calitatea serviciilor prestate. În comune, lungimea străzilor cu rețele de alimentare cu apă reprezintă numai 11,6% din lungimea totală a străzilor; din totalul celor 3,5 milioane de locuințe numai 16% sunt dotate cu instalații de alimentare cu apă și circa 5% dispun de instalații de apă caldă; rețelele de canalizare acoperă doar 0,7% din lungimea totală a străzilor iar starea drumurilor reprezintă un domeniu total deficitar.

Considerând că localitățile sunt centre de servire teritorială ce asigură îmbunătățirea condițiilor de viață atât a populației proprii cât și a celei din zona de servire, cum este cazul orașelor,

rețeaua de localități va putea reprezenta pentru perioada următoare structura de distribuție a bunăstării și dezvoltării economiei naționale.

În acest scop apare ca indispensabilă elaborarea unei legi privind strategia de organizare, structurare și dezvoltare armonioasă a rețelei de localități precum și reglementarea statutului localităților.

În conformitate cu prevederile Legii nr.50/1991, republicată, privind autorizarea executării construcțiilor și unele măsuri pentru realizarea locuințelor, Planul de Amenajare a Teritoriului Național se aprobă prin lege.

Secțiunea a IV-a, Rețeaua de localități, parte determinantă a dezvoltării teritoriului național, a fost elaborată de Ministerul Lucrărilor Publice și Amenajării Teritoriului în parteneriat cu ministerele și celelalte organe centrale și locale interesate.

Secțiunea consideră dezvoltarea rețelei de localități un obiectiv de importanță națională prin care se urmărește creșterea nivelului general al vieții economico-sociale și culturale, asigurarea de condiții echivalente pentru toate zonele țării și evitarea accentuării dezechilibrelor existente și apariția altora noi.

Pentru fundamentarea proiectului de lege s-au întocmit studii și cercetări abordate pluridisciplinar cu participarea unor instituții specializate în domeniu.

Astfel, proiectul de lege stabilește principiile fundamentale ce stau la baza dezvoltării și structurării rețelei de localități, criteriile de definire a localităților urbane și rurale, precum și cele pe baza cărora se poate atribui statutul de municipiu sau oraș.

Totodată, se stabilește o ierarhizare a localităților existente pe ranguri și se reglementează posibilitatea de promovare a acestor localități în rangurile ierarhiei funcționale, stimulându-se competitivitatea și crearea posibilităților de trecere a unor localități de la statutul rural la cel urban, de la oraș la municipiu, precum și de la un rang inferior la unul superior, în condițiile satisfacerii indicatorilor stabiliți.

Strategia de dezvoltare și structurare a rețelei de localități urmărește asigurarea unei relații armonioase între localitate-teritoriu și localitate-mediu pe baza principiilor privind dezvoltarea durabilă, echilibrarea internă, deschiderea spre exterior, valorificarea potențialităților, concurența reglementată, complementaritatea funcțională și descentralizarea.

În raport cu nivelul de dezvoltare economico-socială și specificul politicilor urbane practicate, țările europene folosesc modalități diferite de definire a localităților urbane și rurale avându-se în vedere, în special, numărul și densitatea populației și a construcțiilor, specificul activităților economice etc.

În definirea conceptelor de oraș și sat, proiectul de lege a pornit de la particularitățile principale ale localităților din România. Statutul și rolul localităților se stabilesc nu ca ceva de sine stătător ci în raport cu întregul context în care acestea ființează și funcționează și dintr-o perspectivă temporală a dezvoltărilor ulterioare, posibile și dezirabile.

Prezenta lege se bazează pe o viziune ce pune accentul pe conceptul de modernizare, definit ca proces de ridicare treptată și constantă a nivelului de civilizație în scopul satisfacerii necesităților umane ale unor colectivități de viață specifice. Modernizarea

satelor nu înseamnă uniformizare și, deci viitorul satelor nu implică obligatoriu urbanizarea (adică pierderea specificului acestui tip de localitate).

În acest sens, proiectul de lege definește (clasifică) satele din perspectiva a două criterii: a) localitățile în care majoritatea populației ocupate se află în domeniile agriculturii, silviculturii, pescuitului și care vor evolua pe linia modernizării, a ridicării nivelului de civilizație, rămânând în categoria satelor; b) localitățile în care majoritatea populației ocupate se află în alte domenii decât cele anterior menționate și care, prin modernizare, vor putea trece la statutul de oraș, odată cu îndeplinirea indicatorilor minimali prevăzuți în Anexa nr.11.

În cadrul categoriei generale a orașelor, departajarea municipiilor are drept criterii factorii principali ce determină rolul acestora în rețeaua de localități și nivelul corespunzător al înzestrării care face posibil acest rol.

Proiectul de lege propune ierarhizarea localităților urbane și rurale pe ranguri, definite ca expresie a importanței actuale și în perspectiva imediată a fiecărei localități în cadrul rețelei din punct de vedere administrativ, social, economic, cultural etc. în raport cu dimensiunile ariei de influență polarizate și cu nivelul de decizie pe care îl implică în alocarea de resurse. Această importanță trebuie să-și găsească corespondentul și în nivelul de modernizare. În acest sens, actuala lege va putea funcționa benefic doar în directă corelație cu Legea Administrației Publice Locale.

Prin proiectul de lege se instituie obligativitatea de a se acționa prioritar pentru crearea de dotări cu rol de servire

teritorială în zonele lipsite de orașe, pentru sprijinirea și revitalizarea unor zone rurale în care s-au produs scăderi accentuate de populație în perioada 1966-1997 și pentru stimularea dezvoltării unor localități din zone care prezintă disfuncționalități de ordin economic, social și de mediu.

Se crează, de asemenea, posibilitatea înființării zonelor metropolitane și a centurilor verzi în jurul marilor municipii, realizându-se prin aceasta alinierea la practicile de amenajare a teritoriului din țările Uniunii Europene.

Planul de Amenajare a Teritoriului Național - Secțiunea a IV-a: Rețeaua de localități are drept teme următoarele :

- Carta Europeană a Amenajării Teritoriului, adoptată în 1983 de Consiliul Europei, care constituie actul fundamental ce definește marile obiective care trebuie să orienteze politicile de amenajare a teritoriului, printre aceste obiective înscriindu-se și dezvoltarea armonioasă a localităților;

- Declarația de la Rio de Janeiro "Carta Pământului" adoptată de Conferința Națiunilor Unite asupra Mediului și Dezvoltării, din 1992;

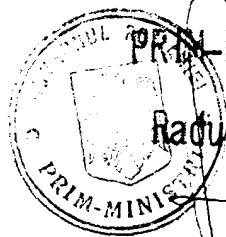
- Obiectivele din "Agenda 21" legate de dezvoltarea durabilă a rețelei de așezări umane;

- Carta Urbană Europeană adoptată de Consiliul Europei în 1993, care reunește într-un text unitar principii diverse și universale asupra calității și dezvoltării localităților urbane, a bunei gestionări la scară locală a localităților din fiecare țară din Europa, sub deviza "Orașe pentru viață";

- Documentele finale ale Conferinței Națiunilor Unite pentru Așezări Umane - Habitat II, ce a avut loc la Istanbul în perioada 3-14 iunie 1996;

- Constituția României;
- Legea nr.50/1991, republicată în anul 1997, privind autorizarea executării construcțiilor și unele măsuri pentru realizarea locuințelor;
- Legea nr.2/1968 privind organizarea administrativă a teritoriului, cu modificările ulterioare;
- Legea administrației publice locale nr.69/1991 - republicată și cu modificările ulterioare.

Față de cele prezentate mai sus, a fost întocmit proiectul de lege alăturat, pe care îl supunem PARLAMENTULUI spre adoptare.

PRIM-MINISTRU,
Radu Vasile